

Chaos en orde

Effectapparaten die speciaal voor synthesizers worden gemaakt zijn zeldzaam. De Moogerfoogers zijn de bekendste uitzondering. Koma Elektronik maakt effecten voor synths, maar dat zijn eerder modulaire synthmodules dan traditionele effectpedalen.

door Richard Veenstra > richard@interface.nl

Het Berlijnse Koma Elektronik van Nederlander Wouter Jaspers en Oostenrijker Christian Zollner timmert aan de weg met innovatieve effectmodules, waarvan we er voor deze tests vier bekeken. De woonkamer van het pand waar Koma Elektronik is gevestigd, is een ontmoetingsplek voor veel in Berlijn gestationeerde artiesten, terwijl de achterkamer dienst doet als soldeerwerkplek. Jaspers en Zollner doen veel aan pr en hebben dus een goed contact met Berlijnse artiesten, zo blijkt ook als we de apparaten ophalen; T.Raumschmiere verlaat net het pand.

Effect met

Koma noemt de BD 101 een analog gate/delay, maar dat is eigenlijk een te simpele benaming. Dankzij de ingebouwde control voltage-aansluitingen en de instelmogelijkheden van de gater, leentie zich voor allerlei aparte effecten. En met de ingebouwde motion controller kun je een parameter naar keuze besturen.

De BD 101 ziet eruit als een gitaareffect door de voetswitch aan de onderkant, maar hij is toch vooral nuttig als synthesizereffect. De fraaie behuizing is aan de zijkanten afgewerkt met flightcase-materiaal en voorzien van solide knoppen. Onderop vind je een sticker met de handgeschreven productiedatum en het serienummer.

Elk Koma Elektronik effect heeft een aantal patchpunten voor audio- en cv-signalen waar je normale jack-kabels in kunt steken. Ze zijn gelabeld met een wit driehoekje voor een uitgang en een zwart driehoekje voor een ingang. Helemaal links vind je de audio-ingang, rechtsboven de audio-uitgang. De belangrijkste functies vind je onderaan: links een gainschuif en rechts een schuif voor de verhouding van het natte en droge signaal van de delay. Je krijgt geen visuele waarschuwing als je signaal overstuurt, maar dit is deel van de charme van het apparaat. Gebruik je oren; als er iets overstuurt, dan klinkt het meestal heel aangenaam.

Overstuur

Een groen led-lampje geeft aan dat het effect actief is, de switch onderaan dient als bypass-schakelaar. De BD 101 boost het signaal iets

omdat er met de bbd-chips van de delay iets aan de hand is.

De clockfrequentie is door Koma Elektronik flink omlaag gedraaid. Een normale clock-snelheid kan wel op 100kHz liggen, maar die van de BD 101 gaat lager dan 1kHz. Naarmate de delay sterker wordt, wordt het signaal aangetast. Tussen 75% en maximum moet je je voorbereiden op complete chaos. De tweede knop, de Cycle-knop, stond tot op dit moment nog op nul. Zet je de Time-knop op 75% en beweeg je de Cycle-knop naar rechts, dan wordt de delay heftiger en hoor je meer herhalingen. Vanaf stand 8 tot en met stand 10 is het effect heel extreem en krijg je feedback met een fikse oversturing.

Hakken

Links vind je de gate-sectie. Met beide knoppen op 0 is die niet actief. Met de gate range-schakelaar rechts onder de delay-sectie bepaal je de globale snelheid van de gate. Met de speedknop bepaal je vervolgens de exacte snelheid. De amount-knop bepaalt de intensiteit

zodra hij aanstaat, ook al zijn de schuiven beneden helemaal dicht. Het delay-gedeelte van het apparaat heeft twee knoppen: Time en Cycle. Zet je de Time-knop helemaal links, dan hoor je geen delay. Zet je de knop in het midden, dan is de delay extreem kort en gedraagt het effect zich als een chorus. Op 75% hoor je een duidelijke delay, maar draai de knop verder naar rechts en je hoort een soort glitchy versie van een delay. Allerlei rare artefacten zijn nu opeens hoorbaar. Dit komt

De BD 101 is meer dan een analoge gate en delay.

Xtra

- de besproken producten in set-ups uit de praktijk
- audiotracks
- handleiding

SPECIFICATIES

- analog ontwerp
- motion controller (Kommander heeft 2 motion controllers)
- semi-modulair (cv-patchpunten en audio-ingangen en -uitgangen)
- trimmers voor configuratie onderdelen
- midi-in/out/thru (RH 301)
- inclusief voedingsadapter

INFO

- **Prijzen incl.:**
- BD 101 € 329,-
- FT 201 € 349,-
- RH 301 € 399,-
- Kommander € 65,-
- **Distributie:** Digitaal, marijn@digitaal-wiik.nl
- **Internet:** www.koma-elektronik.com, www.digitaal-wiik.nl

Je krijgt geen visuele waarschuwing als je signaal wordt overstuurd, maar dit is deel van de charme van het apparaat

van het gate-effect, de gate shape-knop bepaalt hoe het binnenkomende signaal wordt 'gechopt'. Het meest dramatische is de blokgolf waarmee je extreme stottereffecten kunt maken. Je kunt de snelheid van de gate ook bepalen met een cv-siginaal op de Speed-ingang. Het leukste is echter om extreme waarden te gebruiken. Zet bijvoorbeeld de Gate Range op high en de Gate Shape op de normale zaagtand en je signaal klinkt alsof het door de gehaktmolen wordt gehaald.

Stappen

De FT 201 is een analog filter met een sequencer, een ingang en drie outputs; eentje voor elk type filter. Inderdaad: het apparaat kan als high pass-, band pass- of low pass-filter gebruikt worden. Zodra je aan de cutoff-knop draait hoor je dat het filter lekker rond klinkt, maar draai de gain een beetje open en het klinkt heerlijk gruisig. De input gain is veel meer dan bij de BD 101 onderdeel van de klank. De extra drive zorgt voor een edgy geluid, zeker als je de resonance fader naar rechts schuift. En natuurlijk heeft de FT 201 een motion controller ingebouwd.

Het filter van de FT 201 kan ook (mede) door de sequencer worden bestuurd. Met de knop Seq.Length bepaal je hoeveel van de maximaal tien stappen je wilt activeren. Met kleine draaiknopjes onder en boven de stappen van de sequencer bepaal je hoe ver het filter

open gaat. De stand van de cutoff-knop is daarbij het uitgangspunt. En inderdaad: de speedknop bepaalt de afspeelsnelheid.

Regelaar

Het derde pedaal is geen effect, maar een masterclock waarmee je verschillende midi- en cv-apparatuur met elkaar kunt synchroniseren. Qua vormgeving ziet het apparaat er hetzelfde

uit als de andere Koma apparaten en ook de sensoren zijn op de zelfde plek te vinden, maar de bypassknop is vervangen door een zachtere start/stop-knop met een blauwe led-ring. Achterop vind je, behalve twee trimmers, een aantal midi-ingangen en -uitgangen.

De RH 301 heeft maar liefst veertien patchpunten voor cv-signalen. De RH 301 kan zelf een clock genereren, waarbij de tempoknop het tempo bepaalt. Je kunt ook de start/stop- >>

De FT 201, een analog filter met ingebouwde sequencer, is iets eenvoudiger te doorgronden dan de BD 101.

>> knop als tap-tempo control gebruiken. Tik erop met je vinger en de RH 301 stuurt dit als tempo clock uit. De derde mogelijkheid is om een extern signaal als master te gebruiken; de RH 301 reageert dan als slave en stuurt de clock door naar andere (cv)-apparaten.

Kommander

Koma Elektronik verkoopt de motion sensoren ook los. Voor 65 euro krijg je een kastje dat je in je hand moet vasthouden met twee sensoren erop: de Kommander. Elke sensor kan een cv- of gate-signaal uitsturen via de mini-jackaansluitingen aan de achterkant. Je hebt daarvoor wel dunne kabels nodig, want de aansluitingen zitten erg dicht op elkaar. De gevoeligheid van de sensoren stel je in met de vier trimmers aan de onderkant. Het apparaat werkt met een 9V voeding. Gebruik met batterijen is helaas niet mogelijk. De Kommander is mooi afgewerkt en ligt stevig in de hand.

De Kommander cv-gate motion controller levert twee sensoren in een compacte behuizing.

Op basis van het tempo wordt de snelheid van de ingebouwde lfo bepaald. Deze heeft sinus, driehoek en blokgolf, plus sample & hold of een combinatie van sinus en digitale ruis. Via de cv-uitgang van de lfo kun je dit signaal naar bijvoorbeeld een synthesizer sturen.

Sensoren

Aan de onderkant van de RH 301, FT 201 en BD 101 vind je drie zwarte rondjes van een motion controller die je met je hand – of been, als je gitarist bent – kunt besturen. Om de sensor te activeren, moet je de sensoruitgang (het patchpunt rechtsomder) verbinden met een onderdeel van de BD 101, FT 201 of RH 301. Sluit je de kabel aan op het cycle-patchpunt van de BD 101, dan kun je met handbewegingen de hoeveelheid delay bepalen. Hoe de sensor reageert op bewegingen, stel je in met de kleine knopjes (trimmers) aan de achterkant van de apparaten. Omdat de sensor een normaal cv-signaal produceert, kun je het ook gebruiken om andere cv-apparatuur mee te besturen. Zo zou je er het filter van een Korg MS-20 mee kunnen beïnvloeden.

Conclusie

De BD 101 en FT 201 vormen samen een geweldig duo. De FT 201 is daarbij het

meest traditioneel qua klank. De RH 301 is wat specialistischer, maar kan voor bepaalde set-ups een uitkomst zijn. Dankzij de audio- en cv-patchbays in deze apparaten kun je met twee of drie Koma Elektronik producten unieke combinaties maken en daar ook nog andere cv-apparatuur bij betrekken. Dat geldt ook voor de sensoren, want ook die hebben een eigen cv-output.

Af en toe hoor je wel wat bijgeluiden als je een kabel aansluit of iets te ver doorschiet met een knop, en het signaal wordt meer dan eens overstuurd of anderszins aangetast. Soms doe je dit expres, soms gebeurt dit per ongeluk, maar het draagt allemaal bij aan het unieke karakter van deze apparaten. Wie op zoek is naar een mooi klinkende delay of een exact filter, kan beter kijken naar de pedalen van Moog. Maar wie kickt op glitchy geluiden en niet bang is voor wat spikes in zijn signaal, kan met een gerust hart de effecten van Koma Elektronik aanschaffen. Goedkoop zijn ze overigens niet, maar daar staat tegenover dat elke unit met liefde in elkaar wordt gezet. ■

HET OORDEEL

+	eigenzinnige pedalen unieke mogelijkheden qua sounddesign sensoren te verbinden met andere apparatuur
-	niet voor iedereen geschikt best prijzig

De RH 301 is een ritme-workstation en kan verschillende apparatuur voorzien van tempo-informatie.

